

— *Ah, la canaille! ... Zoo, zoo, ze hebben mijn Mastouche in de gevangenis durven werpen! Les chenapans! Men zal ze leeren een soldaat der republiek aan te raken. Je te venge, Mastouche! Ik zal u bloedig wreken. Hebben ze één haar van uw hoofd durven aanraken?*

— Neen, generaal.

— *Ha, zij hebben niet gedurfd, de laffe rekels! Ze zouden anders niet beter gewenscht hebben, ze zouden u gefusilleerd hebben, Mastouche, indien ze gedurfd hadden.*

— Wel mogelijk, generaal.

— Neen, neen! raasde Durutt voort, dat zouden ze zeker. Gelukkig voor hen, dat ze u niet aangeraakt hebben, of het zou er anders gespannen hebben. Zij hebben u toch zeker niet bedreigd?

— Ja wel, generaal.

Durutt bonsde recht als een bezetene. Dit was echter meer komedie dan verontwaardiging; zijn officieren, die den schavuit kenden, en wisten waar hij naartoe wilde, pinkten tegen elkander.

— Durutt riekt weer bloed! fluistert er een.

— Hij zal dan wel het middel kunnen vinden, om er te vergieten.

— Hoor maar hoe hij tiert: *Mon brave Mastouche* van hier, *mon brave Mastouche* van daar. En *au fond*, hij zit met Mastouche zooveel in als een visch met een citroen.

— Wat, ik wed dat hij spijt heeft dat de brigands hem niet gefusilleerd hebben, dan had hij aanstonds een rede gehad om zijn bloeddorst te lesschen, terwijl hij er nu eene moet zoeken.

— Hij zal ze toch vinden.

— Daar twijfel ik geen oogenblik aan.

Durutt was woest rechtgesprongen.

— *Comment, mon brave Mastouche*, raasde en bulderde hij, zij hebben u durven bedreigen?

— Ja, generaal.

— Bij de republiek! Zooveel stoutheid zal ik wreken, bloedig wreken!

— Daar hebt gij het, fluisterden de officieren.

— En met wat heeft men u bedreigd?

— Met den dood, generaal.

— Met den dood? Zij hebben gedurfd! Wie heeft dit gedaan? Wie? Zeg het mij; hij heeft zijn laatsten dag geleefd.

— Hun veldheer, generaal.

— Hun veldheer? Ha, dat men hem hier brenge, oogenblikkelijk!

— Hij is uit de stad, generaal.

— De stad uit! Oh, die laffe schelm. Ik zal hem toch wel krijgen... Hoe heet hij, opdat ik den naam van dien schurk niet vergeete.

— Corbeels, generaal.

— Corbeels! *Bon! ... Ça y est! Corbeels! ... Connu...* Die zijn rekening is klaar, als hij in mijn handen valt en, lang zal dit niet meer aanloopen.

Hij ledigde zijn roomer.

— *Mais en attendant, mon brave Mastouche*, gij zijt bedreigd geweest. Die beleediging moet gestraft worden, onmiddellijk gestraft. Is het niet, citoyens?

De officieren knikten lachend ja. Hun generaal had weer de bloedwoede, hij moest bloed zien, kost wat kost. Zij kenden zijn ziekte, maar die kerels noemden dat eene *kod-dige manie* van hun veldheer. Zij waren gewoon gruwelen te plegen; overigens, Vlamingenbloed, dat telde immers niet.

Er bewoog zich iets in de straat:

— Wat is dat? vroeg Durutt.

— Het is het piket soldaten, dat wederkeert.

— Welk piket?

— Dat de gevangenen heeft weggebracht.

Durutt keek verbaasd en ondervragend.

Van welke gevangenen sprak men?

— Wel, daareven, generaal, hebt gij het bevel gegeven een tiental der bijzonderste ingezetenen der stad aan te houden.

— Ha, juist, 't is waar. Roep hun sergeant.

Deze trad de kamer binnen.

— Alles in regel, sergeant?

— Ja, generaal.

— Hoeveel hebt gij er aangehouden?

— Negen, generaal.

— Negen! *C'est peu! Enfin!* Drink een roomer wijn.

— *Santé*, generaal!

— *A la vôtre...* En zitten ze achter de grendels?

— Ja, generaal.

— Nergens tegenstand ontmoet?

— Neen, generaal.

— Geen geweld moeten gebruiken?

— Neen, generaal, alleen eenige vrouwen en kinderen, die weenden en jankten.

Durutt lachte luid.

— *Oui, oui, je sais!* Het oude lieke, altijd hetzelfde. Ik hoor dat van hier... Vader! vader! vader! En huilen, en schreeuwen, en smeeken, en de armen omhoog steken en de handen wringen, niet waar, sergeant?

— Juist, generaal, zoo is het gegaan. Zelfs bood men mij ergens honderdduizend livres in goud, indien ik den gevangene wilde vrij laten.

Durutt's oogen fonkelden.

— Honderdduizend livres in goud, murmelde hij. *Mazette!* dat is een aardig sommetje, en hoe heet die kerel?

— Zerezo, generaal.

De aanhouding van Zerezo.

— Zerezo! *Tiens, tiens!*

Hij kribbelde den naam onder dien van Pieter Corbeels.

— *C'est bon!* Gij hebt gedaan, sergeant.

De verdierlijkste bloedhond smakte met de lippen en keek in 't ronde.

— Negen in 't gevang. Morgen kon men er meer nemen.

Plots ontmoette zijn blik dien van Mastouche.

— *Ah! mon brave*, ge zijt daar nog altijd, *et toujours pas vengé!* Men heeft u willen fusilleeren, zegt gij, maar hoe zijt ge dan ontsnapt?

— Wel, generaal, dan heb ik hun een historieke verteld, zooals wij dat gewoon waren.

— Juist, juist! En anders zouden ze u gefusilleerd hebben. Dat vraagt bloed, niet waar, *citoyens-lieutenants*?

— Natuurlijk, generaal.

— Hoeveel vraagt gij er, Mastouche?

— Wat dan, generaal?

— Wel, hoeveel van de negen moet ik doen fusilleeren, om den smaad te wreken, u aangedaan?

— Het is mij eender, generaal.

— Nu, ge moet toch een getal zeggen. Laat ons eens zien. Eén! Neen, één is te weinig. Eén, dat kan niet! Eén Vlaming voor een Franschman, 't ware bespottelijk!... Eén Franschman is meer waard. Twee, wat zoudt ge er van denken?

Mastouche knikte.

— Ja, dat kan gaan, generaal.

Durutt lachte.

— Ha, *petite canaille*, zei hij vriendelijk. Dat kan gaan. *Ce n'est pas suffisant*, zie ik. Gij stelt de waardigheid van een Franschman hoog, Mastouche. *C'est très bien!* Gij zijt een goed *citoyen*.

— Hij zal ze er alle negen wel doorkrijgen, lachte een luitenant.

— Ik geef geen assignaat voor het leven der gevangenen.

— Er is er één, die kans heeft.

— Dewelke?

— Wel, die met zijn honderdduizend livres.

— Hm, misschien! Precies of hij dit geld niet zou nemen als de man koud is.

Durutt was opgesprongen.

— Hoe zullen wij dat slechten? riep hij.

Hij blikte nadenkend in het ronde. Eensklaps viel zijn oog op een rijfelbord, waarin teerlingen lagen.

— *Trouvé!* riep hij. Ik heb het gevonden.

En zegepralend de omstaanders beziende;

— Ik heb een gedacht, een geniaal gedacht!

— Dan zijn ze er alle negen aan, zei een der luitenanten met vreeselijke scherts.

— Ik vrees het ook, anders zou hij zoo verheugd niet opkijken, antwoordde zijn gezet.

— Het lot zal beslissen, vervolgde de generaal. Gaat u dat, Mastouche?

— Mij wel, generaal.

— Daar is een rijfelbord met twee teerlingen... Werp, Mastouche. *Jette, mon ami!* En, bij de republiek, zooveel gij werpt, zooveel doe ik er onmiddellijk voor den kop schieten.

— Heerlijk bedacht! zeiden de officieren.

Maar Mastouche schudde lachend het hoofd.

— Dat gaat niet, generaal.

— En waarom niet, *mon brave*?

De soldaat grinnikte in zijn lange snor.

— Indien ik nu eens *dubbel zes* werp?

Koelbloedig, kalm, vroolijk, werd de ijselijkheid ausgesproken.

Koelbloedig, kalm, vroolijk werd zij begroet.

Durutt barstte los in een schaterend gegiegel.

— *Dubbel zes*, Mastouche! Welke prachtige worp zou dat zijn!

— Maar, er zijn maar negen gevangenen, generaal.

— *La belle affaire!* Ik zal er aanstonds drie doen bij halen. Gij hebt het woord van uwen generaal: zooveel punten, zooveel hoofden.

Mastouche ging tot den teerlingbak en raapte de twee dobbelsteenen op.

Al de tegenwoordige personen waren recht gestaan, want voor menschenlevens hadden zij nog nooit weten dobbelen.

— Verliezen, kunt ge niet, vervolgde de generaal, want dubbel nul bestaat er niet. Twee is het minste; gij hebt altijd een voldoende minimum. Maar ge gaat toch geen twee apen gooien, hé, Mastouche?

— Ik denk het niet, generaal.

De waard uit de afspanning, zijn vrouw en zijn kinderen waren uit de gelagkamer gaan loopen. Wie had ooit zulken gruwel kunnen verdenken?

Zelfs de knecht, een lompe, ontaarde vlegel, die met de

Franschen uit lafheid of winstbejag meêhulde, zelfs die, rilde nu.

De tootlamp smookte aan de zoldering en bescheen dit akelig tooneel.

Het rijfelbord stond midden op de tafel.

Recht er voor bevond zich de Fransche generaal Durutt, met ontstoken oogen, rood en opgeblazen van wijn en verwaandheid.

Naast hem stond Mastouche, de gemeene boef.

In het ronde de officieren, allen den blik op den bak gericht.

Mastouche schudde de dobbelsteenen rammeland en wachtend in de hand.

Op dat oogenblik zaten negen ongelukkigen, negen onschuldigen, in den kerker zich af te vragen, waarom men hen zoo brutaal van den huiselijken kring had weggerukt.

Maar allen waren toch vol hoop. Zij hadden zich niets te verwijten, zelfs niet tegen de Franschen.

Zij hadden geen deel genomen aan het oproer.

Het waren meest ouderlingen, die, ja met leede oogen, de geweldenarijen en knevelarijen der Franschen hadden zien gebeuren, doch die, om wille hunner familie, uit hoo-gen ouderdom, met de opstandelingen niet hadden mede gedaan. Het waren allen gegoede burgers, die reeds een ruim gedeelte hunner eigendommen voor de brandschattingen, de stad ten laste gelegd, hadden opgeofferd.

Want in oorlogstijd werden de belastingen, of liever, de geldafpersingen, niet van de personen geëischt volgens hun vermogen. Dit ware een te groot werk geweest.

De vijand kwam ergens een stad of dorp binnen en zei: « Binnen vier-en-twintig uren moet er zooveel zijn! »

Meer niet.

En om de opeischings spoedig te doen betalen, werden eenige voorname inwoners als gijzelaars gevangen gehouden.

Was de som er niet op tijd, geen genade. Het was de kogel voor de gijzelaars.

Was de som er spoedig, dan kon dit nog de geldzucht van den overweldiger niet bevredigen.

Enkele dagen daarna werden er nieuwe brandschattingen uitgevaardigd.

En zoo maar altijd voort, tot men ons Vlaanderen arm, doodarm had geroofd.

En juist de negen gevangenen waren personen, die bij elke nieuwe heffing van lasten het mildste van hun rijkdom hadden bijeengebracht, om de stad van verdere onheilen te vrijwaren.

Juist zij hadden gepoogd door stoffelijke opofferingen de wraak- en geldzucht der overweldigers te stillen.

Zij hoopten 's anderdaags voor een rechtbank te verschijnen en, al was het dan nog voor Fransche, hardvochtige schurken, men zou ten minste de waarheid inzien. De vier-schaar zou moeten bekennen dat de vreedzaamste leden der burgerij werden aangehouden.

Nog zou men een deel vragen van het brokje fortuin, dat aan elk overbleef.

Zij zouden het geven, bereidwillig, zonder morren, zonder tegenstand! Maar daarna zouden zij naar hun familie mogen wederkeeren; de tranen drogen van vrouw en kinderen.

Rampzaligen! Hadden zij een blik kunnen werpen in de waardkamer van *De Mechelsche Toren*, zij zouden gesticht zijn geweest door wat de Sanskulot verstaat door recht doen en hunne laatste begoochelingen zouden verzwonden zijn.

Eene rechtbank! Durutt dacht er zelfs niet aan.

Die kerel, met zijn teerlingen in de hand, ging over hun lot beslissen.

Eén worp! En het getal der slachtoffers zou worden aangeduid.

Zij mochten bollen, zooveel zij wilden, de vierkantjes met witte vlakken en zwarte stippen, twee toch, twee ten minste, waren veroordeeld.

En het konden er drie zijn, vier, vijf... alle negen! Er konden er tien of twaalf aangeduid worden en dan zouden de trawanten van den aartsschelm een of twee burgers meer uit hunne woning gaan halen.

Wat zij misdaan hadden?

Niets. Ja, zij waren Vlamingen! Omdat de grillige teer-

lingen het zoo hadden beslist! Nog één oogenblik en het lot ging spreken. Twaalf menschenlevens stonden op het spel.

En die gruwelijke partje werd aardig gevonden door dien schurkentroep.

— *Allons, Mastouche!*

Het woord viel van Durutt's lippen.

Het was het sein tot den vreeselijken worp... Iedereen zweeg. De arm van den schurk zwierde.

De teerlingen waren in het ruim, de teerlingen waren weg, aan het vallen.

Het twintigste deel van een sekond scheidden hen van den bodem des bords, waar zij het noodlottig getal gingen aanduiden.

Zij rolden en botsten in den bak... en één sprong er uit en viel op den grond.

De andere was in den bak gebleven en duidde: Zes.

— *Maladroît!* riep de generaal.

— Zes is nog een schoon getal, zei een der officieren. Zes, met één teerling.

En toen viel van den mond des werpers dit vreeselijk woord:

— *C'est dommage!* Het is spijt, zoo'n worp.

— Dat telt niet, zeiden anderen.

— Dat telt nooit!

— Bijlange niet. Dat is te herdoen.

Durutt zag om zich heen.

— Kent iemand dit spel? vroeg hij.

— Ja, generaal, wij allen.

— Als gij werpt om geld en er springt een teerling op den grond, telt dit?

— Neen.

— Dan telt het nu ook niet.

Hij nam de twee teerlingen op, lei ze in de hand van Mastouche en sprak:

— *A recommencer!*

Alles opnieuw.

— *Ça fait durer le plaisir*, jokte er een.

Ja, want zoo'n spel kon voor hen niet lang genoeg duren.

— Dan gooi ik opnieuw, generaal.

— Ja, mijn beste, maar... wacht eens. Gij, die het spel kent, citoyens, zeg mij eens, als men één teerling over het bord heeft geworpen, en een er in, heeft men dan het recht niet den eersten steen te laten staan, zoo men er tevreden over is?

De hoofden schudden ontkennend en langzaam, als met spijt.

— Neen, dat is het spel *gewoonlijk* niet.

In dit *gewoonlijk* lag nog een kans open om het *ditmaal* zoo te doen.

De zes... 't was immers te schoon getal!

— Het spel is alles oprapen, generaal.

— Dat slaat tegen, Mastouche, zeide de schurk Durutt.

En hij durfde er nog bijvoegen:

— *Mais l'honnêteté avant tout!* Eerlijkheid vóór alles!

Herkansen, Mastouche... Dat het lot u gunstig weze!

Weer rammelden de dobbelsteenen in zijn hand en weer hotsten en botsten zij in het bord.

En nu staan zij daar en duiden het getal aan.

Elke zwarte stip is een menschenleven.

Maar het lot is voor de gevangenen ditmaal meedoogen-der geweest.

Eén dobbelsteen draagt twee... de andere slechts één.

— *Drie!* klinkt het uit aller mond.

— *Seulement trois*, zegt Durutt.

— Ik had mijn eersten worp moeten houden, zegt Mastouche.

— Ja, dit mocht hij, maar nu is het te laat.

— Zes met twee teerlingen, dat is toch te herkansen, vind ik.

— Ik zou ze gehouden hebben.

— Ik niet.

Drie! Er waren er drie veroordeeld.

Durutt wendde zich tot Mastouche.

— *Les dettes de jeu*, schertste hij, *se règlent dans les vingt-quatre heures*... Speelschulden moeten binnen de vier-en-twintig uren betaald zijn, ik wil zoo lang niet wachten. *Je vais m'acquitter à l'instant même.*

En tot een der officieren:

— Roep den sergeant

Deze verscheen.

— Ga mij drie uwer gevangenen halen.

— Dewelke, generaal?

— Het is gelijk.

— Goed, generaal.

— Breng ze dan hier... onmiddellijk, hoort ge?

— Ja, generaal.

— Hebt ge een executie-peloton?

— Ja, generaal.

— Is er plaats achter deze afspanning?

— Ja, generaal.

— Daar zal dan de strafuitvoering plaats hebben.

— En avant!

Maar de gevleeschde duivel bedacht zich.

— Wacht eens, sergeant... Die met zijn honderdduizend livres... hoe heet hij ook weer?

— Zerezo.

— Breng dien ook mede als vierden man.

— Goed, generaal.

— Wacht dan, *nom d'un tonnerre*, tot 'k gedaan hebbe. Gij zult iemand onmiddellijk naar de woning van dien vriend sturen en zeggen dat hij ter dood veroordeeld is.

— Goed, generaal.

— Dat de uitvoering der straf aanstonds gaat gebeuren met die van nog drie andere rebellen, maar dat bij uitzondering en als speciale genade een losprijs van honderdduizend livres in goud zal aanvaard worden... Begrepen?

— Ja, generaal.

De officieren grinnikten en lachten onder elkaar.

— Ziedaar het nuttige gepaard een het aangename.

— Wij wisten het wel dat dit rond sommetje hem niet zou ontgaan.

— Ik ben eens benieuwd of hij niets zal uitvinden om ook die andere gevangenen te doen fusilleeren, maar... en *toute honnêteté*, gelijk onze generaal zegt.

Durutt lachte en dronk, tevreden over zich zelve, zijn roomer uit.

— *Ça s'appelle jouer coup double*, citoyens! Twee vliegen in één slag.

Met de teerlingen, waarmede men daareven om menschenlevens had gespeeld, wierp men nu om geld.

Gelijk de Sanskulotten, met den generaal aan het hoofd, daar vreugdig en gezellig zaten te spelen, zou men niet verondersteld hebben, dat er weldra zulk bloedig en vreeselijk drama ging plaats vinden.

Bedeest en bevend naderde Staes, de hospes van den Mechelschen Toren, tot den generaal, met de klak in de handen, haar draaiend en keerend, bleef hij voor Durutt staan.

— Wat moet ge hebben? snauwde deze den waard toe.

— Ge... ge... generaal...

— Welnu?

— Men zegt... ze zeggen... dat u... dat hier...

— *Nom d'un tonnerre!* Wat staat ge daar te brabbelen? Spreek of maak dat ge wekomt.

De waard bracht al stamelend uit wat hij gehoord had van een onmiddellijke strafuitvoering.

— Wat raakt u dat? snauwde men hem toe.

Neen, het raakte hem niet.

— Of wenscht gij er bij te zijn?

De waard begon te beven op zijne beenen. Hij duchtte een bloedige gril van den generaal.

— Wat wilt gij dan?

De sukkelaar viel op zijne knieën.

— Ik smeeke u, citoyen-generaal, smeeke hij, dat die strafuitvoering hier geen plaats zal hebben.

— Niet hier! *Comment, des ordres!*

Frans Staes durfde niet langer aandringen en was gelukkig te mogen afdruppen onder een stortbui verwenschingen, vloekwoorden en bedreigingen.

De familie Zerezo, verwittigd van hetgeen haar bedreigde in den persoon van haar hoofd, kwam naar de afspanning gesneld met den losprijs.

Durutt scheen behagen te scheppen in de tranen van zijn slachtoffers, want niet onmiddellijk gaf hij zijne toestemming.

Toen de ongelukkige echtgenoot de beurs met gouden livres aanbood, zeide de generaal koelbloedig :

— Hoeveel bevat ze?

— Geheel onze fortuin, generaal. Al wat wij bezitten... Men mag geheel ons huis doorzoeken. Er blijft geen goudstuk meer in ons bezit.

— Uw man, citoyenne, is een groote booswicht, een muis, die tegen het wettig gezag der republiek is opgestaan; hij verdient den kogel.

De vrouw viel uit in protestaties... Men kon het vragen aan gansch de stad Diest, haar echtgenoot had zich met niets bemoeid.

— Dat is juist zijn misdaad, sprak de onverbiddelijke Durutt. Elk goed citoyen moet de Franschen ondersteunen tegen de muiters en de opstandelingen.

Een sergeant kwam melden dat de vier opstandelingen voor de deur stonden.

Het opperste oogenblik was gekomen.

Durutt dronk zijn glas nogmaals ledig.

— Brengt die brigands binnen, beval hij.

Vier ouderlingen, van eerbiedwaardig voorkomen, werden binnen gebracht. Hunne handen waren op den rug gebonden, juist alsof men van die stramme grijsaards nog iets te duchten had.

Een roerend tooneel greep plaats, toen Zerezo zijn vrouw en zijn dochters zag, die haren gemaal en vader tegemoet snelden en hem met hare lichamen als een schutswal omringden.

Generaal Durutt zei barsch :

— Gij zijt alle vier ter dood veroordeeld, omdat gij uw stadgenooten, op wie gij, door uw invloed, een heilzame drukking had kunnen uitoefenen, integendeel tot den opstand hebt aangehitst.

Een der gijzelaars trad vooruit en zeide met kalme en waardige stem :

— Citoyen-generaal, gij werdt misleid; noch ik, noch een dezer mannen hebben het oproer in de hand gewerkt. Integendeel, generaal, wij waren overtuigd dat het eene onzinnigheid was te willen opstaan tegen het machtige Frankrijk.

— Wie zijt gij? vroeg Durutt.

— Mijn naam is Josephus Daels, gewezen deken van het Sint-Jorisgild.

— Een muitersgild! snauwde Durutt hem toe.

— Verschooning, generaal, niet één lid van het Sint-Jorisgild nam deel aan den opstand.

— Wie zijn de anderen?

— Dit is citoyen Keustermans, oud-deken der Sinte-Barbagilde.

— De namen alleen van uwe gilden toonen er den geest van aan. En die?

— Dat is citoyen Poelmans, deken der Lelie-Kamer.

— Uwe Rederijkerskamers werden afgeschaft.

— Ik weet het, generaal. Ook werd het bevel stipt nagekomen en zij bestaan niet meer.

— Allemaal leugens! Waarom voegt gij er dan de benaming van achter uwe namen, alsof het eretitels waren?

— Een oude gewoonte, citoyen-generaal, wel te vergeven bij een oud man.

— En die?

— Dat is citoyen Zerezo.

— Weer een deken, zeker?

— Neen, generaal.

Hier had de schelm een uitvlucht.

— Die alleen is minder plichtig dan gij allen, die aan het hoofd staat van oproerige maatschappijen. De citoyen Zerezo is vrij!

Een kreet van vreugde ging op bij de vrouwen, die zich in woorden van uitbundigen dank uitlieten. Niet haastig genoeg konden zij uit dit midden van bloedjorstige schurken met den beminden grijsaard vluchten.

De officieren waren verwonderd dat hun generaal een prooi liet ontsnappen. Het is waar, het goud van den losprijs lag op tafel en hij hield er misschien aan zijne republikeinsche eerlijkheid te toonen.

Voor de drie anderen was er geen genade. Hun hoofden waren met dobbelsteenen aangeduid en beloofd aan Mastouche.

Maar generaal Durutt wilde een schijn van recht geven aan zijnen vreeselijken maatregel, of misschien met zijn prooi spelen als de kat met de muis, die tusschen hare klauwen trilt.

De ongelukkigen koesterden een rechtmatige hoop: het was een goed teeken, dachten zij, dat hun lotgezel Zerezo reeds in vrijheid werd gesteld. De generaal zou inzien dat zij onschuldig waren en hun ook de vrijheid schenken.

Daareven had hij wel gezegd: « Gij zijt alle vier ter dood veroordeeld », maar dat die woorden slechts een ijdele bedreiging waren, bleek uit het feit van Zerezo's in vrijheidstelling.

Helaas! Zij alleen twijfelden nog aan hun lot.

Durutt, de beenen overeen gekruist, het hoofd achterover in den leuningstoel, de linkerhand rustend op het degengevest, terwijl de rechter op de tafel lag en met den roemer speelde, sprak :

— Uwe sluwe taal zal u niet baten, brigands! Gij zijt oproervinken en muiters, en uw zoogenaamde gilden, met den naam van alle soorten van heiligen gedoopt, zijn broeinesten van opstand. Het is uw schuld, dat Diest de oproervlag heeft doen wapperen; gij hebt den vrijheidsboom, het symbool der republiek, doen omver hakken.

Het was nogmaals Daels, die het woord nam :

— Citoyen-generaal, noch de stad Diest, noch wij hebben schuld aan hetgeen er alhier gebeurd is. De boeren zijn alhier gewapenderhand binnen gevallen en wij konden niet beletten wat hier geschiedde. Na hun vertrek, generaal, hebt gij niemand hier ontmoet om uwe intrede te beletten. De burgerij heeft u goed onthaald en het zou, generaal, een onbeheerdige politieke daad wezen, den terugkeer van de Franschen met eene onrechtvaardige, willekeurige daad in te huldigen.

— *Des leçons!...* Gij, hier lessen komen geven!... *Non, mais, citoyens*, hebt ge ooit zulke overmoedige taal gehoord *Quelle insolence!*

En zich tot den sergeant wendend :

— *Sergeant, faites votre devoir!*

De drie gijzelaars werden vastgegrepen. Eene bleekheid overtoog hun gelaat. Wat betekende die plotselinge woestheid? Wat had den bevelhebber zoo eensklaps in woede doen ontsteken?

Welk lot was hun beschoren?

De sergeant moest zijn plicht doen! Welk was die plicht?

Een akelige stilte heerschte in de gelagkamer.

Van buiten vernam men een rumoer van snerpend gejammer, van luid geweën en bittere smeekingen.

— Wat is dat allemaal? bulderde Durutt.

— Het zijn vrouwen, generaal, die willen binnen dringen.

— Wat!... Hier binnen dringen!... Waarom?

— Het zijn bloedverwanten van de gevangenen.

— En wat willen zij?

— Zij komen u om genade smeeken.

— Genade! Ah, ah! De komedie is eens gelukt en nu denken zij mij altijd vast te hebben met wat janken en wat tranen storten... Dat men dat gepeupel uiteenjage!

— Het zijn onze vrouwen en kinderen, generaal, sprak Daels. Wees niet onbarmhartig jegens hen.

Maar Durutt hoorde niet meer.

— *Sergeant, faites votre devoir!*

— Welk is ons lot, generaal? Waar brengt men ons heen? Wij zijn onschuldig!

— *Marchez, sergeant!*

Een twintigtal soldaten rukten de drie grijsaards buiten de gelagkamer en brachten hen op het neêrhof.

Dan had er dien nacht een verschrikkelijk tooneel plaats. Vóór de afspanning bevonden zich de kermende vrouwen en kinderen, die met kolfslagen uiteen werden gedreven.

Durutt was met zijne officieren binnen gebleven.

— Welnu, Mastouche, zijt ge tevreden?

— Ja, generaal.

— Moet ge dan niet gaan zien naar het spektakel? Kom, citoyens, het is altijd belangwekkend te zien hoe die brigands voor den dood beven en rillen.

Een knetterende losbranding scheurde door de lucht.

— *En voilà un!* zeide Durutt. Wij missen het begin der voorstelling.

Die losbranding dreunde door de nachtelijke stilte over de Demerstad.

Een lang en pijnlijk geklaag steeg op uit de groep der bloedverwanten, die ruw en barsch verder en verder werden achteruit gedreven.

Toen Durutt buiten kwam op het neêrhof, werd het tweede slachtoffer geblinddoekt tegen den muur der schuur gezet.

Het peloton herlaadde zijn geweren.

Een lantaarn was aan een nagel boven het hoofd van den ongelukkige gehangen en bij haar flauwen schijn zag men op den grond, in een rooden plas, het lijk liggen van den eersten martelaar.

Deze was Poelmans.

Hij was voorover gevallen, met het gelaat tegen den grond. Zes kogels hadden zijn borst doorboord.

Die nu tegen den noodlottigen muur stond, was Keustermans. Hij was een braaf, zachtaardig burger, die in dit opmerste oogenblik alleen dacht aan degenen, die hij achterliet.

— *Feu!*

De geweren brandden los. De ongelukkige stortte naast Poelmans neder.

Het was nu de beurt aan Daels.

Zijn groote gestalte, zijn schoon hoofd, zijn heldere blik, zijn grijze baard, die neergolfde op eene breede borst, getuigden van den kloeken ouderling.

— Onnoodig mij te blinddoeken, sprak hij. Ik vrees den dood niet. Ik sterf onschuldig, vermoord door dien schurk.

En met zijn hoofd wees hij Durutt aan, want zijn handen waren gebonden.

Het woord *schurk* kletste als een zweeps slag 't gelaat van den Franschen beul.

— *Il me brave!* tierde hij. Hij durft mij trotseeren. *Alors!*... Dat men spoed make.

En daar de soldaat met den blinddoek terugkwam:

— Neen, neen! schreeuwde Durutt, dat men hem aandoet. Alleen een soldaat verdient den dood in de oogen te mogen zien.

De Sanskulot bond den ouderling een zakdoek voor de oogen en plaatste hem tegen den muur.

Het teeken ging gegeven worden.

De soldaten hadden reeds hun geweren aangelegd, toen, door een uiterste poging, Daels zijn boeien aan stukken rukte en den blinddoek voor zijn oogen wegtrok.

Aan zijne voeten lagen de twee lijken zijner stadgenooten, zijne broeders in dit rampzalig lot.

Hij kruiste de armen uitdagend op de borst.

— Beveel nu maar te schieten, schurk! riep hij, trots zijn helderen blik op Durutt richtend, die in de volle klaarte stond eener fakkel.

De sergeant riep het woord *feu!* niet, daar de generaal daareven gezegd had, dat de brigand moest geblinddoekt worden.

Er was eene poos van aarzeling.

Een doodsche stilte heerschte op het neêrhof. De ouderling had enkele oogenblikken zijn leven kunnen verlengen en hij maakte er gebruik van, om met kalmen blik zijn beulen in het gelaat te staren.

En één stond staarde hij opwaarts, naar den hemeltrans.

Daar flonkerden zachtjes duizenden sterren in het donkere azuur.

En het was of plots de haat wegsmolte in zijne ziel.

— *Mais tuez-le donc!* riep Durutt.

Een laatste maal gingen de oogen in het ronde, zacht, doch fier, gelaten, doch onvervaard.

— *Feu!*

Weer knetterde het vreeselijk pelotonsvuur...

In den lantaarnschijn zag men de hooge gestalte wankelen en het hoofd met den grijzen baard voorover neigen... Het bloed sijpelde door de kleederen op de borst...

De wankelende beenen deden twee stappen voorwaarts en toen viel het kloeke lichaam met een doffen bons...

Eenige rillingen doorschudden het nog.

De sergeant naderde Daels, drukte zijn pistool op den

slaap, en joeg hem een kogel door het hoofd... Het was de genadeslag.

De gruwel was volbracht.

— Welnu, Mastouche, zijt ge tevreden?

— Geheel, generaal.

— Mijn schuld is betaald; daarop gaan wij een glas ledigen!

HOOFDSTUK XVII.

TE SCHERPENHEUVEL.

Jardon verbleef met zijn strijdbenden twee dagen te Diest en trok vandaar in de richting van Scherpenheuvel af.

— Ha, vloekte Jardon, hier woont die vervloekte *chef des brigands*. hier woont Eelen. Men wijze mij zijn huis!

De woning van den geneesheer Eelen stond aan de westelijke zijde van het dorp langs de baan naar Sichem; het was een soort van oud heerenverblijf, met breeden gevel.

Jardon reed er naartoe, liet de deur inloopen en trok er met zijn staf binnen.

Geen levende ziel was er te bespeuren. 't Was of de dood er zijn zetel had opgeslagen.

— *Personne*, mompelde Jardon glimlachend. *Hola*, soldaten, doorzoekt het huis en brengt de inwoners voor mij.

De generaal trad in de voorkamer, liet zich in een zetel neervallen en gebood dat men het vuur in den haard zou aansteken.

Een soldaat liep naar achter om hout te halen, doch een groote bulhond hapte daar zoo onvriendelijk naar zijn beenen, dat de lust hem verging, nog een stap verder te doen.

Hij keerde beteuterd naar den generaal terug.

— *Mon général*, stamelde de man, terwijl hij de hand aan den steek bracht.

— Wat wilt ge, *Patraque*?

— Er zit een groote hond op de plaats.

— Wel, wat zou dat, *lâche!* Haast u om hout, of ik jaag u mijn sabel door het lijf... Heeft men ooit zoo iets gehoord? *Un soldat de la république* bang voor een hond... Scheer u weg, kerel! Doch neen, blijf hier en hak die stoelen stuk. Het is droog hout en 't zal gemakkelijk branden.

Dat bevel moest geen tweemaal worden herhaald. Met een wreeden lust sloeg 'e soldaat met de kolf van zijn geweer de kostbare stoelen tot splinters, wierp de stukken op een onder de breede schouw, stak ze aan, en weldra flikkerde een vroolijke vlam in den haard.

Jardon vlijde zich, zoo lang als hij was, in een leunstoel neder en legde zijn voeten op het ijzer van den haard. De landverrader haalde een kort pijpje uit den zak, vulde het met tabak en stak het aan.

Eensklaps weerklinkt een angstige vrouwestem tusschen het ruwe gevloek der krijgers.

Een jong meisje, met loshangende haren, en wier kleederen half van het lichaam waren gerukt, werd voor den generaal gesleurd.

— Genade! Genade! kermde zij. Genade, *citoyen-generaal!*

Er verscheen een spotlach op de lippen van Jardon.

— *Qui êtes-vous?* Wie zijt gij?

Het meisje richtte haar blikken naar den beul. Zij verstond de taal der vrijheidswurgers niet.

— Wie zijt gij? herhaalde Jardon driftiger.

— Genade! smeekte het meisje.

— *Brigande!* mompelde de generaal, zij is te dom om Fransch te verstaan. Idiotenvolk!

En zich tot een zijner manschappen wendend, beval hij:

— Sergeant De Ruyter, ondervraag die vrouw.

De Ruyter naderde. Hij was een dier jongelingen, welke hun land en volk verkochten, om voor wat eer en glorie hun eigen broeders over te leveren. Hij behoorde tot die elendelingen, die alle bewustzijn van eigenwaarde van zich

hadden afgeschud, om hun tienmaal verdrukte en uitgezogen landgenooten, zooals weleer Judas zijn Meester, voor eenige zilverlingen over te leveren.

— Meisje, wie zijt gij?

— Ach, vriend, smeekte zij; gij, die een broeder zijt, een Vlaming, heb deernis met mij. Ik heb niets misdaan.

— Wie zijt gij?

— Mariette van Daelen.

— Waar woont ge?

— Te Meeuwen, maar ik verblijf hier sedert een paar maanden.

— Waar zijn de andere bewoners?

Het meisje zweeg.

— Spoedig, antwoord, waar is Eelen?

— Eelen, ik weet het niet. Reeds verscheidene dagen is hij weg. Hij verpleegt de arme slachtoffers, die vielen voor de goede zaak.

— Hij heult dus met de brigands, goed.

— O, neen, hij staat de stervenden bij, heft hun bebloed hoofd zachtjes op en spreekt hun woorden in van troost en moed. Als er genezing mogelijk is, dient hij hun de noodige zorgen toe.

— 't Is dus een der brigands, evenals zijn zoon. En gij zijt zeker zijn zuster?

— Neen, ik heet van Daelen, en ben zijn nicht.

— Goed, zijn nicht!... *Général, elle est sa sœur.*

— Fusilleer ze! klonk het korte antwoord van Jardon.

— Wat zegt de generaal? vroeg het meisje verschrikt.

— Dat ge een lief kind zijt en, als ge zegt waar de andere huisgenooten verblijven, laat hij u vrij.

— Ik weet het niet. Allen zijn gevlucht. Ik alleen vond den tijd niet.

— *Allons, weg er meê!* riep Jardon, *mais reglez d'abord les petites formalités!*

Bittere spotternij. Vervul eerst de kleine formaliteiten! zei de generaal, en in die woorden lag een gruwelijke bedoeling.

Een glimlach flikkerde in de oogen van den sergeant; hij had zijn waardigen landgenoot begrepen.

Het meisje werd weggeleid. Angstig vroeg zij waar men haar heenbracht.

— Ter kermis, vogeltje! lachte de sergeant. Als ge nog bidden wilt, verwek dan maar spoedig een akte van berouw!

De maagd begreep. Zij rukte zich los en vroeg sidderend:

— Moet ik sterven? Zal men mij ter dood brengen?... Waarom?

— Daar behoeven wij ons niet om te bekommeren. Generaal Jardon beval; wij gehoorzamen.

De snoode De Ruyter voegde er niet bij dat hij de rechtstreeksche oorzaak was van haren dood, alhoewel er anderszids weinig kans op redding bestond.

Neen, de lage landverrader voegde er niet bij dat hij een leugen had aangewend, om de maagd in de zwarte armen van den dood te werpen. Zijn valsche oogen schitterden van drift. Dat meisje was zijn prooi.

Mariette's wangen werden met een lijkkleur overtogen, toen zij den naam van Jardon vernam. De generaal, die haar ter dood verwees, was dus de beul, die den loodzwaren klauw over zijn vaderland uitstreckte.

Als een leeuwin vliegt Mariette op den bevelhebber toe.

— Generaal Jardon! roept ze, de hand des Heeren zal u eenmaal vreeselijk treffen, u, Jardon, den beul van Vlaanderen!

Jardon, die eerst vreemd had opgekeken bij de vermetele uitbarsting der maagd, kreeg weldra zijn koelbloedigheid terug. Hij rekte de armen en beenen uit, geeuwt als een luiaard en begint daarop weer te rooken. Wat geeft hem dit arme meisje, dat daar een vreemde wartaal brabbelt, *cette langue des gueux, des brigands*. Hij slaat geen acht meer op haar.

— Jardon, herneemt zij met vuur, hebt gij dan alle gevoel van rechtvaardigheid verloren? Zijn dat dan de principen van vrijheid, gelijkheid en broederschap? Alles hebt gij ons ontnomen, alles, alles... Uwe soldaten hebben ons land plat geloopt, verwoest, geblakerd, zwart geroosterd.

Maar wee u, wee u, Jardon! De vloek van uw volk zal u treffen aan gene zijde van het graf.

Nogmaals geeuwt de generaal en bromt.

— Maak er meê gedaan, 't heeft nu al lang genoeg geduurd!

Toch verstond hij niets van de woorden, die het meisje hem bitter heeft toegeslingerd, doch aan de stem, die hem snijdend in de ooren klinkt, maakt hij op dat het meisje hem nu juist geen gelukwenschen toesprak.

De soldaten pakken haar nu bij het tengere lichaam en sleuren haar meê. Nog eenmaal gelukt het haar zich om te keeren en Jardon toe te roepen:

— Wees gevloekt, landverrader!

Jardon schokschoudert en beveelt wijn boven te halen en de meubels stuk te slaan, om vuur te maken.

En de vanden gaan aan het werk. Zij vernielen alles, wat onder hun handen komt. De wijn stroomt overvloedig; er wordt gezongen.

Tusschen de zwaar ronkende klanken der vrijheidshymne, tusschen de opgeblazen woorden der *Marseillaise* hoort men het noodgeschrei der maagd, die men in de andere kamer heeft gesleurd, waar ze tot spotlust dient der wilde Sanskulotten.

Deze vanden dansen en juichen rond de ongelukkige, wier kleederen haar nauwelijks meer om het lijf hangen, en die te midden der kamer, met de handen voor het gelaat, weent en snikt van angst, schande en smart.

Eindelijk jagen de krijgslieden haar de straat op.

Een fijne sneeuw dwarrelt neder en striemt nijdig het blanke lichaam. De vlokjes blijven hangen in de zwarte, golvende lokken en prieken er als glimmende sterren in den duisteren hemel.

Het meisje strompelt voort en verbergt haar gelaat in de handen.

Twintig schoten klinken tegelijk en, door talrijke kogels getroffen, valt ze levenloos in de sneeuw.

Het bloed, dat in gulpen de wonden ontvlood, verfde een rooden plas. Niemand had deernis met het arme meisje. Alleen de fijne sneeuw viel beschermend neer en dekte haar weldra met een blanke lijkwade. Een musch vloog, pijnlijk tijpend, over den weg en klaagde God de afschuwelijke misdaad aan.

In de woning klonk een helsch gerucht. De woestaards sloegen er alles kort en klein.

In het dorp weergalmden overal woeste kreten en gewerschoten, afgewisseld door het akelig noodgeschrei van de slachtoffers.

Nu er niets meer te eten of te drinken viel in de woning van den geneesheer, en het laatste meubel in den haard verdwenen was, zwijmelen de dronken soldaten buiten. Jardon's oogen zwommen tranend onder de wenkbrauwen. Op de stoep gekomen, bemerkte hij de twee arduinen treden niet, deed een misstap, en rolde, zoo lang als hij was, in de sneeuw.

Een vloek ontvlood zijn mond. Geholpen door twee officieren, stond hij op. Woedend keerde hij zich om, balde de vuist tegen het gebouw en riep:

— Steekt het kot in brand!

De witte sneeuwlucht werd eenige stonden daarna door helroode vlammen en zwarten rook doorboord. Knetterend lekte het vuur de wanden; het dak stortte dreunend in en een paar uren nadien bleven er van de heerlijke woning nog slechts vier beroekte muren over.

Jardon zwijmelde over de straat en zong, als een echte wildeman, het begin van het Fransche vrijheidslied:

Allons, enfants de la patrie,
Le jour de gloire est arrivé!

Hij kon niet verder, struikelde over een voorwerp en viel nogmaals in zijn volle lengte in de sneeuw.

— *Mille bombes!* grommelde de zatlap. Vervloekt land, waar een deftig mensch niet eens behoorlijk over de straat kan gaan.

Hij stond op en keek naar het voorwerp, dat hem had doen struikelen.

Het was het lijk der arme Mariette.

— *Misérable flamande!* riep hij. En hij gaf het lijk een stamp, zoodat het half in de gracht rolde.

Wat in de woning van Eelen geschiedde, viel ook voor op vele andere plaatsen. Alles werd vernield en geplunderd, wat rein was, bezoedeld, en wanneer er niets meer te rooven viel, eischte Jardon van de overheid, binnen vier- en twintig uren tot te brengen een brandschatting van tien-duizend pond.

O, die droeve 19e Novemberdag!

Deze dag staat in de annalen van den *Boerenkrijg* met bloed aangeteekend.

Van Scherpenheuvel toog Jardon naar Aarschot en Bete-com, en vierde daar ook zijn woede bot. De brigands zouden betalen voor de schande, die ze hem te Diest berokkenden.

In iederen boer, dien men tegenkomt, ziet Jardon een brigand, en het volgend oogenblik heeft een kogel hem den levensdraad afgesneden.

Geheel de streek tusschen Diest en Leuven betaalde den tol aan de woeste benden. Een roode lijn wijst hun weg aan. De blanke sneeuw is bemorst met het bloed hunner slachtoffers. Over de groote baan loopt een donkerroode streep, doorkruist met breede plassen: het is het bloed der arme martelaars; het zijn de lijken, die hier en daar verspreid liggen... In de lucht hangt een reuk van verbrand vleesch. De atmosfeer greep, ondanks de vinnige koude, naar de keel.

Steeds overvloediger viel de sneeuw; 't is als een eindeloos doodekleed, dat uit den hooge op de droeve wereld neerzakte.

De vijand trok af; alles werd stil; de eenzaamheid drukt zwaar; 't is de verlatenheid van het graf.

Langzaam en droef valt de grijze avond neder. In dichte vlokken pakt de sneeuw zich samen. 't Wordt weldra stikdonker.

In de verte schokt een kar. Traag beweegt het paard, met knikkenden kop, hijgend en blazend, zich voort. Het beest moet vermoeid zijn, want, alhoewel den berg afdalend, heeft het nog moeite om de kar door de dichte eengepakte sneeuw te trekken.

— Ju, Bles! roept een stem, ju!

De stem komt ons bekend voor. Het is Cockx, de redder van Van Gansen.

Naast de kar stapt Piroke. Het kleine manneke spant al zijn krachten in, om door de sneeuw te worstelen. Nu en dan valt hij hals over kop over een op den steenweg liggend voorwerp.

— Begoje! roept hij, ik ga liever naast de baan. Ik breek hier haast de beenen en, al staan ze maar krom en scheef onder mijn corpus, ze komen mij nog goed te pas.

Piroke loopt bezijden den weg.

— Ju, Bles! roept Cockx, terwijl hij het vermoeide beest een slag met de zweep geeft. Ju!

Piroke wil een gesprek met hem aanvatten, maar Cockx antwoordt niet. Hij denkt aan de vrienden, die nu, ver van elke menschenlijke woning, in de heide ronddwalen, aan de diepste ellende, aan grenzeloozen weemoed ten prooi. De dieren hebben hun holen, om zich te verbergen, waar zij beschut zijn tegen ontij en guurheid; de boeren hebben niets. Neen, Cockx gevoelt geen lust tot spreken.

Het paard staat plotseling stil en, hoe hard Cockx ook met de zweep slaat, het wil geen stap verder.

— Wat is er gaande? vraagt een zwakke stem uit de kar.

— Het beest is moê, generaal. Het kan niet meer voort.

— Laat het een oogenblik rusten, vriend. Waarom koost gij dezen weg boven den anderen? Gij hadt meer rechts moeten nemen, bezijden Sichem, dan waart gij er spoedig. Waar zijn we hier?

— Een goed kwartier ten Noorden van de kerk van Scherpenheuvel.

Van Gansen, want hij was het, laat zich met een zucht neerzakken.

— Hoe is het, generaal?

— Ik ben zeer afgemat. Ik zou reeds op mijn bestemming willen zijn.

— Wilt ge te Scherpenheuvel vernachten? vraagt Cockx.

— Neen, kreunt Van Gansen.

— Ge zult er goed ontvangen worden, want op een paar boogscheuten van hier moet Eelen wonen, de vader van onzen dapperen aanvoerder.

— Eelen! zegt de stem in de kar, en 't schijnt of er in dat woord een glimlach klinkt.

— Ja, Eelen. Wij zullen hem dan maar opzoeken?

Van Gansen zegt ja.

— Ju, Bles! roept Cockx, en slaat de zweep om het lijf van het dier.

Het paard slaat de achterpooten s'rak uit, rukt uit al zijn krachten en de zware kar schokt voort.

— Het ziet er langs hier ook niet vriendelijk uit, zegt Piroke. Zie, ginder flikkert nog een helle gloed, waarschijnlijk van een hoeve, die de schurken in brand hebben gestoken.

Alles wordt weer stil. De eenzaamheid drukt Piroke; hij zegt tot Cockx:

— Ik ga een liedje zingen, want het wordt me zoo naar aan het harte.

En Piroke's stem klonk luid over den steenweg. Hij zong een lied, dat vóór het losbreken van den ruwen krijg, in Vlaanderen, veel in zwang was:

Een Franschman als hy kwam in de stad
Ons veel beloften dee.
Hy seyde dat men de vreyheyd hadd',
Bracht ons geleykheyd meê;
Maar het was al bedriegery
Wy zyn in wreede slaverny:
Ik sugt! seyde Pierlala, sa, sa,
Ik sugt, seyde Pierlala.

— Wel, Cockx, zingt ge niet meê, jongen?

— Neen, bromde Cockx eenvoudig. Ik ben eer geneigd om te weenen, dan om te lachen.

— 't Verwarmt het harte, Cockx. Ik ga er nog eentje bijvoegen.

En Piroke vervolgde:

De thienden syn nu afgeschafft
Maar landsman wat profyt?

Den pacht een vierden meerder geld
 Soo dat gy er by lydt.
 Boer, voor dat ge een wet aanveert
 Siet eerst wel onder haren steert :
 Heft op ! seyde Pierlala, sa, sa,
 Heft op, seyde Pierlala.

— Die Pierlala is toch een verstandige kerel, hé, Cockx ? vroeg Piroke.

De voerman antwoordde niet.

— Ja, ja, een aardige kerel, mompelde de gewezen nar, en op verre na zoo droef niet als mijn gezelschap.

En hij zong het derde koeplet :

Ah, borgers wen my lachen doet
 Als men ons noemt souvereyn ;
 Want een souvereyn gebieden moet
 En wy gebonden syn...
 Maar 't is Fransche liberteyd,
 Het is een nieuw egaliteyt...
 't Is Fransch ! seyde Peiralal sa, sa,
 't Is Fransch ! seyde Pierlala.

Plotseling onderbrak Piro zijn gezang en riep :

— Cockx ! Cockx !...

Het paard werd ingehouden en de kar hield stil met een zwaren schok.

— Wat is er, Piroke ?

De voerman had een geplons gehoord in de gracht, naast den kant. Niemand antwoordde hem ; hij vernam slechts het spartelen in het water. Uit de kar verscheen er een met doeken omwonden hoofd. Een stem vroeg zwak :

— Is er een ongeluk gebeurd ?

— Ik geloof het niet, generaal. Piroke neemt maar een bad.

De nar kroop op handen en voeten uit het water en hui-verde.

— Brrr... dat ontbrak er nog aan.

— Hoe waart ge toch in de gracht gesukkeld ?

— Ik liep wat links, die vervloekte sneeuw heeft me misleid. Ik ben gestruikeld... Br... Dat was akelig... Cock, ontsteek eens uw lantaarn : Ik geloof dat ik hier een lijk heb gevoeld.

— Kom maar voort, morde Cockx, de weg is met lijken bezaaid.

— Ik geloof dat het een lijk van eene vrouw is, Cockx. Ik heb lange lokken vast gehad.

De voerman sloeg vuur en haalde een lantaarn uit den bak, die onder aan de kar hing.

Piroke's hart klopte geweldig ; met glaasachtig oog staart hij naar het aan zijne voeten liggend voorwerp.

Een oogenblik later kreeg Cockx de klamme wiek in brand. Het fletsche licht speelde op de sneeuw en bescheen flauw den vorm van een lijk.

— God, o, God, zegt Piroke, het is een meisje... De schelmen hebben haar de kleederen van het lijf gerukt.

Cockx zet de lantaarn op den grond en trekt het lijk naar zich toe. Het hoofd, dat in de gracht h'ng, komt weldra te voorschijn, de lange, golvende lokken slepen achterna.

Na de sneeuw van het lijk te hebben verwijderd, bemerkten de mannen dat gansch het lichaam verstijfd ligt in geronnen bloed. De oogen zijn strak en wild op de patriotten gericht.

— 't Is verschrikkelijk, mompelt Piroke.

Uit de kar klinkt de stem van Van Gansen :

— Vrienden, wat is er gebeurd ?

— Men heeft een vrouw, een jong meisje, vermoord en naakt op den weg achtergelaten !

— God ! bidt Van Gansen, God, ontferm u over hare ziel !

Piroke nam zijn zakdoek en wreef over het gelaat der doode.

Nu verscheen het door smarte verwrongen gezicht eener jeugdige schoone. De hersens hingen als een zwart geronnen pak tusschen de golvende lokken. Het oog stond strak, alsof het de wrake Gods over de moordenaars scheen af te roepen.

Piroke keerde het lijk om ; de rug scheen een vormeloze klomp.

— Ze hebben het slachtoffer van achter getroffen, mompelde Cockx, de lafaards !

— Kent gij haar niet ? vroeg Piroke.

Cockx tuurde lang naar den vormeloozen klomp.

— Geef me den doek eens hier, zeide hij daarop.

Hij zette zich op de knieën, doopte dan den doek in het water der gracht en bette zachtjes het gelaat. De trekken werden duidelijker. Cockx keek het meisje lang aan en schudde het hoofd.

— Ik kan er weinig van maken, mompelde hij, maar die oogen...

— Nu ? vroeg Van Gansen.

— Die oogen herinneren mij iemand, die ik den laatsten tijd als een braaf en dapper meisje heb leeren kennen.

— Wie dan ?

— Rietje van Daelen, de verloofde van Eelen.

— Is het mogelijk ? kreet de stem op de kar.

Cockx hoorde gestommel tegen het beschot der kar. Spoedig vloog hij er naartoe.

— Generaal, smeekte hij, ik bid u, wees rustig. Wind u zoo niet op, het kan u slechts schaden.

Van Gansen had te veel op zijn krachten gerekend, want hij viel met een doffen bons op het stroo. Cockx klauterde op de kar, en het licht van zijn lantaarn speelde op het gelaat van Van Gansen.

Deze lag onbeweeglijk ; onder de witte doeken, die zijn kin bedekten, zippelde het roode bloed.

— God, zuchtte Cockx, de generaal ligt in zwijm.

Hij wilde het hoofd van den gekwetste opheffen. Van Gansen opende de oogen en lispelde :

— 't Is niets. Laat maar, vriend... Die arme, arme Mariette... Arme martelares... De beulen hebben den liefderijken engel gedood, schandelijk vermoord !...

— Het huis van Eelen moet hier in de nabijheid wezen. We zullen aankloppen, zei Cockx.

Hij sprong van de kar en begaf zich aan den rechterkant der baan.

Na verloop van eenige minuten keerde hij terug ; zijn oog glom dof.

— Welnu ? vroeg Van Gansen.

— De beulen hebben de woning neergeblaakt. Op eenige stappen van hier staan de vier muren nog recht.

— Arme Eelen... Arme martelares ! zuchtte Van Gansen.

Piroke zat nog steeds bij het lijk geknield. De brave man had zijn pet afgenomen en bad met samengevouwen handen.

Cockx ontleed zich van zijn mantel en hulde er het lijk in, dat op de kar, naast Van Gansen, werd gelegd.

— Dit lijk moet in gewijden grond begraven worden, zei Cockx, we zullen het naar Testelt voeren en daar ter aarde bestellen.. Het lichaam der moedige maagd mag hier niet tot aas van de kraaien dienen.

De drie mannen waren diep ontroerd.

Piroke nam zijn mes, sneed een kleinen tak van een elzenstruik en maakte er een kruis van, dat hij de martelares in de handen stak.

En in de steeds dikker en dikker neervallende sneeuw, baden de drie patriotten de gebeden der stervenden.

— Dat hare ziel in vrede ruste ! zuchtte Van Gansen.

— Amen ! klonk het uit den mond der beide andere mannen.

En langzaam hortte de kar, door de dikke sneeuwlaag, den weg op langs Sichem naar Testelt. De wind beukte de langs de baan staande boomen, die als zilverwitte grijsaards de lange, magere armen trillend naar den hemel uitstaken.

Neen, Piroke had nu geen lust meer tot zingen.

Van Gansen kwam gelukkig te Testelt aan, waar hij bij zijn familie Meynkens gedurende zijn ziekte liefderijk verpleegd werd.

Rietje van Daelen werd aldaar in gewijden grond begraven.

Lodewijk van Laeken

DE BOERENKRIJG

Volledig verhaal over den
Heldenstrijd der Boeren

in

1798

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

Lodewijk van Laeken

DE BOERENKRIJG

VOLLEDIG VERHAAL OVER DEN

HELDENSTRIJD DER BOEREN

IN

1798

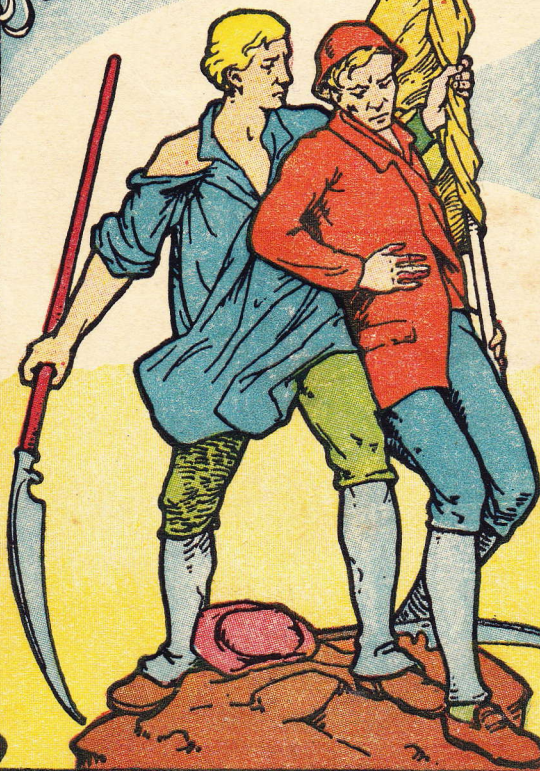

L. Opdebeek = Uitgever = Antwerpen

Hij kruiste de armen uitdagend op de borst. (Blz. 227)

LODEWYK VAN LAEKEN

VADERLAND

UITGAVE VAN L. OPDEBEEK
ANTWERPEN

Lodewijk VAN LAEKEN

VADERLAND

(De Boerenkrijg in de Kempen)

Geheel herziene uitgave

Pentteekeningen van Jan WATERSCHOOT
Kleuromslag van Emiel WALRAVENS

L. OPDEBEEK — Uitgever — ANTWERPEN

INHOUD.

	Blz.
1. De spookgeneraal	3
2. Op het kasteel te Westerloo	21
3. «In den St. Sebastiaan» te Oolen	32
4. Turnhout in het bezit van de Boeren	48
5. Gevechten rond Leuven	58
6. Herentals in brand	63
7. Een engel	90
8. 11 November	111
9. Het nest is ledig	128
10. De Franschen voor Diest	136
11. Dog en Piro ondernemen een gevaarlijken tocht	150
12. Een bloedige dag	167
13. Een laatste poging	177
14. Merkwaardige ontsnapping	187
15. Begrafenis	197
16. Een bloedige teerlingworp	209
17. Te Scherpenheuvel	229
18. Arme Tina	241
19. De smart van een held	250
20. De eed van de Brigands	257
21. Bloedige gevechten	270
22. Een spoor in de sneeuwwoestijn	293
23. De laatste dag	304
24. Het loon van Judas	313

Deze nieuwe uitgave van
«VADERLAND» werd ge-
drukt op de persen van de
drukkerij L. VAN LOON
te Brasschaat.
